

CIÈNCIES O LLETRES

MANEL RODRÍGUEZ-CASTELLÓ

Jo vaig ser un batxiller de ciències. O dit amb més propietat: vaig fluctuar de l'amor al desamor amb la física i la química, vaig sucumbir als encisos de la biologia i se'm va ennuegar la matemàtica tota. De tot això, és clar, no en puc fer responsables tant les matèries com els mestres que les impartien i, és clar, certes predisposicions del deixeble covades en vés a saber quins estrats profunds de la infantesa. Perquè a mi el que m'agradava era el llatí, la geografia, la història de l'art, el francès i la literatura, malgrat que aquesta darrera era un univers estrany de barbuts mal dibuixats que es deien Pemans, Maeztus, Feijóos, Moratins i Duques de Riba i que reservava un parell de línies a un tal Raimundo Lulio. Bé, i la biologia de donya Ana Ripoll, que sense laboratoris, ni làmines il·lustrades, ni alegres excursions per les serres alcoianes, ni un pobre llibre de text, i amb el sol concurs del guix i la pissarra i d'unes explicacions cristal·lines va aconseguir mantenir viva durant uns anys la meua flameta científica. Posat en el dilema d'haver de decidir entre ciències i lletres, quina bestiesa!, als catorze anys em pensava que seguiria els estudis del pare (llavors no sabia que un metge és més aviat un humanista) i als disset ja tenia la certesa que em dedicaria a les lletres. Tot aquest anecdotari, és clar, no té cap rellevància i només em serveix per, partint del que conec, denunciar de nou la fal·làcia de pretendre establir fronteres en el camp infinit del coneixement humà, aquell estúpid *ciències o lletres* que tant de mal ens ha fet i ens fa. A principis dels setanta les *lletres* ja arrossegaven una mala fama a la nostra escola que no era més que el preludi del que no tardaria a convertir-se en pura i dura tecnocràcia. Si avui l'ensenyament és cada vegada més il·letrat (i no necessàriament més *científic*) i si les tecnologies, qualificades invariablement de noves per una simple qüestió mercantil, ocupen en la nostra societat el lloc on abans hi havia déus, rituals i

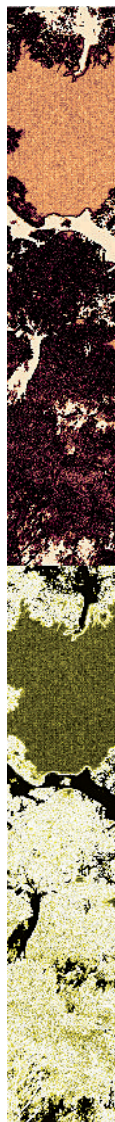
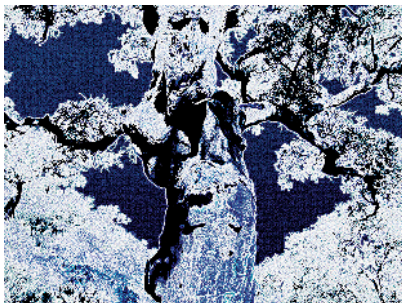
fes, ho devem en bona part a aquesta confusió metòdica. En resposta a aquest menyspreu per les anomenades humanitats, molts homes i dones de lletres han hagut de passar la pallola d'un no menys pernicios perjudici envers el saber científic. Un parell de fets van servir-nos com a vacuna contra aquesta malaltia en el primer curs de filologia: descobrir que Saussure, fundador de la lingüística moderna, fou determinant per al desenvolupament d'altres disciplines científiques del segle xx, i llegir en algun lloc que Brecht es proposava transformar el teatre des de la consideració de l'home modern com a home científic (molt en sintonia amb el materialisme dialèctic). Després vingueren aquelles paraules de V. Nabòkov amb què vam encapçalar els poemes d'*Ucronies*: «Mentre el científic veu tot el que passa en un punt de l'espai, el poeta sent tot el que passa en un punt del temps.» Veure, sentir, espai, temps... La distinció de l'escriptor-entomòleg, tot i que també un pèl maniquea, permet almenys que ens obrim a tot de suggestives preguntes.

Fora de l'escola i els seus tedis, és enmig de la natura –convertida per l'experiència en paisatge– on qui açò subscriu ha saltat la tanca dels compartiments fal·laços, ha vist i sentit en l'espai-temps, ha mantingut viva la seua curiositat científica i l'ha reconciliada amb la *literatura*. La natura: els paratges de les serres alcoianes, tan a

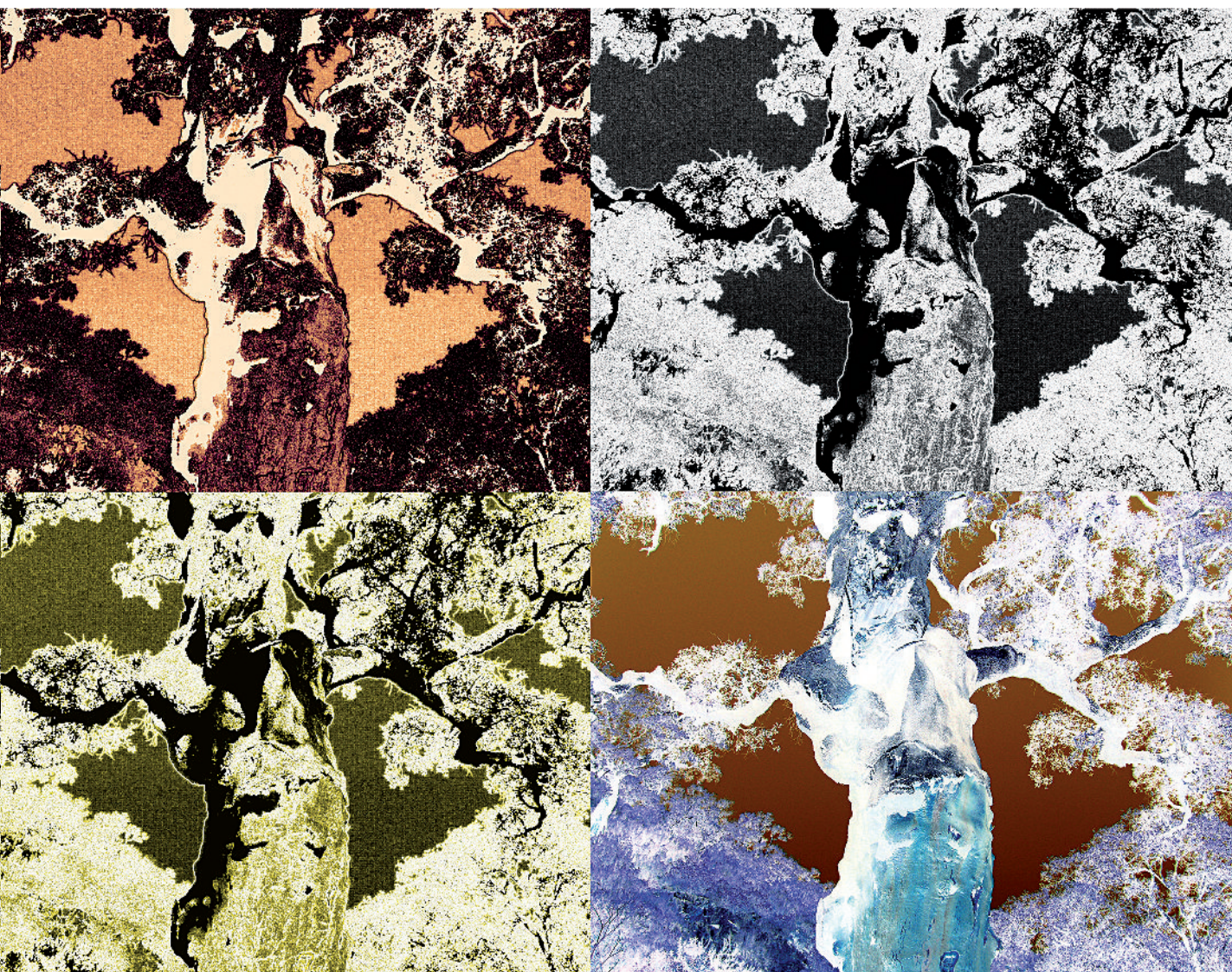
tocar de mà (Alcoi, al capdavant, no deixa de ser una bona idea de ciutat enmig de la natura), el cel estelat d'estiu dels dos hemisferis, la mar. Crec que tot això és d'alguna manera crucial en la meua experiència com a home de lletres. Per acabar, una qüestió, que podeu girar com un mitjó: com es pot fer literatura ignorant algunes de les aportacions de les diverses disciplines científiques? Comptat i debatut, visca la literatura científica i la ciència literària en els camins de la perfectibilitat humana.

Manel Rodríguez-Castelló. Poeta i escriptor alcoià. La seua darrera obra és *Lletres per a un àlbum* (Premi Maria-Mercè Marçal 2005).

«FORA DE L'ESCOLA
I ELS SEUS TEDIS, ÉS ENMIG
DE LA NATURA ON QUI AÇÒ
SUBSCRIU HA MANTINGUT
VIVA LA SEUA CURIOSITAT
CIENTÍFICA I L'HA
RECONCILIADA
AMB LA LITERATURA»

Mavi Mezquita. *Surera*, 2009. Imatge digital manipulada.